

L'ENSEIGNEMENT DE LA MÉDECINE EN FRANCE DES ORIGINES À NOS JOURS

(Învățămîntul medical în Franța de la origine pînă în zilele noastre)

Prof. Charles Coury

Ed. Expansion Scientifique Française, 1968

Învățămîntul medical organizat rămîne de-a lungul veacurilor ca și în prezent unul din criteriile importante de apreciere a dezvoltării unei țări sub aspect medical. Este firesc deci, ca preocupările legate de urmărirea direcției de evoluție a acestui învățămînt să formeze obiectul de studiu al cercetărilor de Istoria medicinei din diferitele părți ale lumii. Franța, o țară de veche tradiție medicală, consemnează apariția. în vara anului trecut, a cărții profesorului Charles Coury intitulată „L'enseignement de la médecine en France des origines à nos jours” ilustrînd tocmai această preocupare pe plan mondial. Autorul prezintă pe 200 de pagini o reușită sinteză monografică referitoare la această problemă.

Istoria învățămîntului medical francez, asemenea întregii istorii politice a Franței se împarte în două mari perioade. De aceea și lucrarea cuprinde două părți: Învățămîntul înainte de revoluția din 1789 și Învățămîntul din perioada postrevoluționară. Prima parte urmărește în 6 capitole: Inceputurile Carolingiene și moștenirea medievală; facultățile prezentate atît pe centre (Paris, Montpellier. etc.) cit și din punctul de vedere al componentelor esențiale — grade universitare, corp didactic, studenți, studii, cîteva discipline speciale (anatomie, clinică medicală și chirurgicală, botanică, obstetrică, oftalmologie, medicină militară și navală, farmacie, artă dentară, medicină veterinară), învățămîntul prin carte, instituțiile naționale extrauniversitare (Colegiul legal și Le Jardin du Roi), organismele profesionale corporative (Colegiile de medici, Confreeriile și Colegiile de chirurși, Academia și Școlile regale de chirurgie, Societatea regală de medicină), învățămîntul privat (cursurile libere), învățămîntul spitalicesc.

În partea a doua, după ce se oprește asupra reformei, tranziției și unificării (1794—1808) și a Școlilor de sănătate — insistă în cele trei capitole următoare asupra aceluiași mari aspecte din prima parte: învățămîntul universitar (Cap. VIII), învățămîntul spitalicesc-internatul și externatul (Cap. IX), învățămîntul prin societăți științifice, cărți și periodice, biblioteci și muzee (Cap. X).

Această sinteză deosebit de interesantă și de concludentă, bazată pe un material bibliografic de 87 de titluri — prezentat în încheiere — reușește să aducă o privire retrospectivă unitară asupra unui învățămînt de medicină al cărui punct de plecare trebuie căutat acum aproape 1200 de ani și care a cunoscut chiar în perioada veche un număr de 24 de facultăți de medicină.

În centrele de învățămînt religios, învățămîntul de medicină — mai puțin dezvoltat decît cel de alte specialități — a rămas limitat și individual. În a doua jumătate a Evului Mediu medicina ajunge în folosința laicilor fără a se sustrage însă controlului bisericii. Învățămîntul de medicină devine posibil datorită creării primelor universități în care facultățile de medicină s-au dezvoltat mai mult în secolele XV—XVI datorită curentului general umanist care a străbătut Franța la 100 de ani după Italia.

În secolele XVII și XVIII organismele învățămîntului medical deveniseră numeroase dar calitatea, orientarea și activitatea lor erau foarte inegale: un învățămînt aproape în întregime teoretic, imobilizat de exigențele unei tradiții universitare, cu o formare practică redusă, dominată de spiritul corporativ. Cea mai mare parte dintre reformele propuse în secolul al XVIII-lea n-au depășit stadiul de proiect.

Decăderea vechilor facultăți care s-a accentuat progresiv în această perioadă făcîndu-le să se opună progresului și inovațiilor a avut ca rezultat creșterea importanței altor forme de învățămînt-extrauniversitar, privat sau spitalicesc.

Perioada modernă a învățămîntului — secolul al XIX-lea și prima jumătate a secolului al XX-lea — corespunde perioadei în care medicina a intrat în era științifică. Reorganizarea învățămîntului medical pe plan național și unificarea sa au deschis calea unui învățămînt teoretic așezat pe baze noi, dar și a unui învățămînt practic. Aceste două orientări principale s-au opus mult timp una celeilalte. Formația clinică, deosebit de dezvoltată în Franța s-a exercitat prin sistemul stagiilor spitalicești și prin concursurile de selecție. Inițierea practică în ceea ce privește științele fundamentale s-a făcut pe calea demonstrațiilor și a exercițiilor obligatorii organizate în laboratoarele facultăților.

Perioada contemporană stă la baza unor profunde reforme succesive ale căror efecte nu pot fi încă bine apreciate.

În ultimii zece ani s-au răspîndit în Franța două noi metode pedagogice: cea a învățămîntului integrat care urmărește să suprimă orice îngrădire între diferitele discipline care figurau în programul de studii și să le facă să contribuie în mod unitar și coordonat la obiectivul didactic urmărit. Simultan se dezvoltă învățămîntul specialităților clinice sau biologice și perfecționarea postuniversitară ocupă un loc din ce în ce mai mare.

În același timp se creează un sistem unic care prin fuziunea administrativă a două dispozitive — universitar și spitalicesc — tinde să înlăture distincția tradițională între învățămînt, îngrijire și cercetare. E vorba de o reformă cu incidențe multiple și cu perspective foarte vaste.

Ajungînd astfel pînă la perioada contemporană a învățămîntului francez lucrarea profesorului Coury este cit se poate de completă. Înbrățișînd, cu mare putere de sinteză, o multitudine de probleme și în concluzie aduce legitima convingere asupra perspectivelor sale de dezvoltare.

Condiții istorice multiple au făcut ca în cadrul acestui învățămînt francez să se formeze — în secolele trecute — un mare număr de medici români care întorși în patrie, să dea României valori naționale și să-și aducă contribuțiile lor însemnate la tezaurul științific al medicinei pe plan mondial, să contribuie la formarea și dezvoltarea învățămîntului nostru medical.

Cartea profesorului Coury trezește de aceea un interes deosebit și pentru noi români.

B. Dușescu